

**POLSKO-UKRAIŃSKI
ROCZNIK
UKRAIŃSKO-POLSKI**

**KSZTAŁCENIE ZAWODOWE:
PEDAGOGIKA I PSYCHOLOGIA**

Pod redakcją:

**Tadeusza Lewowickiego
Jolanty Wilsz**

**Iwana Ziaziuna
Nelli Nyczkało**

XV

**Częstochowa – Kijów
2013**

Recenzenci:

Tadeusz LEWOWICKI, Jolanta WILSZ
Tamara USATENKO, Olena OGIEŃKO

Rada Naukowa:

Tadeusz LEWOWICKI, Iwan ZIAZIUN

Komitet Redakcyjny:

Nella NYCZKAŁO (Ukraina), Jolanta WILSZ (Polska), Lidia CHOMICZ (Ukraina),
Czesław NOSAL (Polska), Jan STRELAU (Polska), Georgij BAŁŁ (Ukraina), Henryk
BEDNARSKI (Polska), Olena OTYCZ (Ukraina), Eduard POMYTKIN (Ukraina),
Swietłana CZISTIAKOWA (Rosja), Arkadij SZKLAR (Białoruś)

Redaktor Wydawnictwa:

Andrzej MISZCZAK

Sekretarz Redakcji:

Urszula NOWACKA

Tłumaczenia:

Georij BAŁŁ
Jolanta WILSZ

Korektorzy:

Renata MINIOR
Ałła PYŁYŃSKA

Redakcja techniczna:

Joanna MAŁOLEPSZA
Olga BANIT

Projekt okładki:

Sławomir SADOWSKI

© Copyright by Akademia im. J. Długosza w Częstochowie
Częstochowa 2013

ISBN 978-83-7455-387-2

ISSN 2083-2753

Wydawnictwo Akademii im. J. Długosza w Częstochowie
42-200 Częstochowa, ul. Waszyngtona 4/8
tel. (34) 378-43-29, faks (34) 378-43-19
www.ajd.czyst.pl
e-mail: wydawnictwo@ajd.czyst.pl

**ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ
ЩОРІЧНИК
УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИЙ**

**ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА:
ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ**

за редакцією:

**Тадеуша Левовицького
Іоланти Вільш**

**Івана Зязюна
Неллі Ничкало**

XV

**Ченстохова – Київ
2013**

Рецензенти:
Тадеуш ЛЕВОВИЦЬКИЙ, Іоланта ВІЛЬШ,
Тамара УСАТЕНКО, Олена ОГІСНКО

Наукова рада:
Тадеуш ЛЕВОВИЦЬКИЙ, Іван ЗЯЗЮН

Редакційна колегія:
Нелля НИЧКАЛО (Україна), Іоланта ВІЛЬШ (Польща), Лідія ХОМИЧ (Україна),
Чеслав НОСАЛЬ (Польща), Ян СТРЕЛЯУ (Польща), Георгій БАЛЛІ (Україна),
Генрик БЕДНАРСЬКИЙ (Польща), Олена ОТИЧ (Україна), Едуард ПОМИТКІН
(Україна), Лариса ЛУК'ЯНОВА (Україна), Наталія АВШЕНЮК (Україна), Светлана
ЧИСТЯКОВА (Росія), Аркадій ШКЛЯР (Білорусь)

Редактор Видавництва:
Анджей МІЩАК

Секретар редакції:
Уршуля НОВАЦЬКА

Переклад:
Гергій БАЛЛІ
Іоланта ВІЛЬШ

Коректори:
Рената МІНІОР
Алла ПІЛИНСЬКА

Технічна редакція:
Іоанна МАЛОЛЕПША
Ольга БАНІТ

Проект обкладинки:
Славомир САДОВСЬКИЙ

©Copyright by Академія ім. Яна Длугоша у Ченстохові
Ченстохова 2013

ISBN 978-83-7455-387-2
ISSN 2083-2753

Академія ім. Яна Длугоша у Ченстохові,
42-200 м. Ченстохова, вул. Вашингтона 4/8,
тел. (34) 378-43-29, факс (34) 378-43-19
www.ajd.czcst.pl
e-mail: wydawnictwo@ajd.czcst.pl

SPIS TREŚCI

OD REDAKCJI

WSTĘP

TADEUSZ LEWOWICKI

Polsko-ukraiński/ukraińsko-polski rocznik „Kształcenie zawodowe: pedagogika i psychologia” – 15 lat pożytecznej działalności	13
--	----

Część I

FILOZOFICZNE, AKSJOLOGICZNE I PEDAGOGICZNO-PSYCHOLOGICZNE KONTEKSTY OŚWIATY

WASYL KREMIEN

Innowacyjny rozwój kształcenia zawodowego w kontekście wymogów XXI wieku	27
--	----

IWAN ZIAZIUN

Działalność pedagogiczna nauczyciela w kierowaniu oświatą	39
---	----

GEORGIJ BAŁŁ

Racjonalno-humanistyczna orientacja w opracowywaniu problemów etyczno-psychologicznych	53
--	----

WALDEMAR FURMANEK

Od tresury do wychowania zawodowego	69
---	----

ADAM SOLAK

Roztropność i nadzieja – dwa skrzydła wychowania	81
--	----

TAMARA USATIENKO, GALINA USATIENKO

Motywy kordocentryczne w perspektywie zawodowo-pedagogicznej	93
--	----

Część II

WYBITNE POSTACI ŚWIATOWEJ MYŚLI PEDAGOGICZNEJ I ICH SPUŚCIZNA

NELLA NYCZKAŁO

Profesor Tadeusz W. Nowacki (1913–2011) – twórca pedagogiki pracy	103
---	-----

BARBARA BARANIAK

100-lecie urodzin Tadeusza W. Nowackiego próbą reminiscencji stanu wiedzy o życiu, pracy i działalności naukowej profesora	117
--	-----

JOLANTA WILSZ

Poglądy profesora Mariana Mazura na temat procesu edukacyjnego w kontekście cybernetycznej teorii systemów autonomicznych	133
---	-----

OLENA SIEMIENOG	
Wartość pracy nauczycielskiej w refleksjach Jana Pawła II	145
ANATOLIJ KUŹMIŃSKIJ	
Kształtowanie poczucia samodzielności młodego człowieka w praktyce i teorii A.S. Makarenki	155
Część III	
GLOBALIZACJA, RYNEK PRACY I OŚWIATA	
NATALIA AWSZENJUK	
Priorytetowe kierunki rozwoju międzynarodowej edukacji akademickiej w Wielkiej Brytanii	169
OLENA OGIEŃKO	
Modułowo-kompetencyjne podejście w kształceniu zawodowym: wymiar europejski	179
WITALIJ TRETKO	
Wpływ integracyjnych procesów europejskich na fachowe przygotowanie magistrów międzynarodowych stosunków w Wielkiej Brytanii	189
NATALIA PAZJURA	
Psychologiczno-pedagogiczne reguły funkcjonowania organizacji uczącej się	199
Część IV	
PROBLEMY KSZTAŁCENIA NAUCZYCIELI	
RYSZARD PARZECKI	
Kompetencje komunikacyjne w doradztwie pedagogicznym	209
BEATA PITUŁA, WIESŁAWA A. SACHER	
Funkcjonowanie zawodowe nauczycieli szkół podstawowych przedmiotów ogólnych oraz nauczycieli muzyki w Republice Czeskiej i w Polsce. Analiza porównawcza	221
LIDIA CHOMICZ	
Kulturologiczne zasady przygotowania zawodowego przyszłego nauczyciela	231
OLEKSANDRA DUBASIENIUK	
Metody przygotowania zawodowego przyszłych nauczycieli jako podstawowy element działalności pedagogicznej	241
OLENA OTICZ	
Źródła rozwoju twórczej indywidualności przyszłych pedagogów nauczania zawodowego	251
LILIA SUSZENCEWA	
Mobilność zawodowa przyszłego pedagoga nauczania zawodowego jako fenomen pedagogiczny	261
LUDMIŁA MILTO	
Zawodowy rozwój osobowości przyszłego nauczyciela	269

OLGA SZCZERBAK

Przygotowanie pedagoga szkoły zawodowej w Polsce: analiza doświadczeń i problemy	281
---	-----

Część V

WSPÓŁCZESNE PROBLEMY TEORII I PRAKTYKI OŚWIATOWEJ

BEATA GOFRON

Z epoki kredy do ery Internetu (szkoła a nowe technologie informacyjno-komunikacyjne)	295
--	-----

WOJCIECH WALAT

Miejsce ilustracji w podręcznikach szkolnych	309
--	-----

GALINA JAWORSKA

Samoidentyfikacja zawodowa przyszłych specjalistów	327
--	-----

TOMASZ PRAUZNER

Asymilacja technologii informatycznej w aspekcie rzeczywistości edukacyjnej	339
--	-----

IGOR KAŃKOWSKI

Modalność percepcji informacji o specjalistach: doświadczenie wykorzystania w przygotowaniu zawodowym	349
--	-----

MARIUSZ MIŚKIEWICZ

Niedostosowanie społeczne młodzieży w perspektywie teoretyczno- -badawczej	359
---	-----

WIACZESŁAW BORISOW, SWITŁANA BORISOWA

Aktualne trendy w przygotowaniu nauczycieli technologii	377
---	-----

LIUBOW POMITKINA

Psychologiczne osobliwości studenckich samoocen strategicznych celów życiowych	385
---	-----

ŁARISA ŁUKIANOWA

Czynniki motywujące nauczanie ludzi dorosłych	393
---	-----

Część VI

Z DZIEJÓW OŚWIATY W POLSCE I NA UKRAINIE

KAZIMIERZ RĘDZIŃSKI

Wkład Polskiego Muzeum Szkolnego we Lwowie w rozwój kultury i oświaty w Galicji na początku XX w.	403
---	-----

MIROSŁAW ŁAPOT

Ławka szkolna w szkole galicyjskiej na przełomie XIX i XX w. (przyczynek do dziejów wyposażenia szkół w Polsce)	413
--	-----

ЗМІСТ

ВІД РЕДАКЦІЇ

ВСТУП

ТАДЕУШ ЛЕВОВИЦЬКИЙ

Польсько-український/українсько-польський щорічник „Професійна освіта: педагогіка і психологія” – 15 років корисної діяльності	13
--	----

ЧАСТИНА I

ФІЛОСОФСЬКІ, АКСІОЛОГІЧНІ, ПЕДАГОГІЧНО-ПСИХОЛОГІЧНІ КОНТЕКСТИ ОСВІТИ

ВАСИЛЬ КРЕМЕНЬ

Інноваційний розвиток професійної освіти в контексті вимог ХХІ століття	27
---	----

ІВАН ЗЯЗЮН

Педагогічна діяльність і педагогічна дія вчителя в управлінні освітою ...	39
---	----

ГЕОРГІЙ БАЛЛ

Раціогуманістична орієнтація в опрацюванні етико-психологічних проблем	53
--	----

ВАЛЬДЕМАР ФУРМАНЕК

Від дресури до професійного виховання	69
---	----

АДАМ СОЛЯК

Розумність і надія – два крила виховання	81
--	----

ТАМАРА УСАТЕНКО, ГАЛИНА УСАТЕНКО

Кордоцентричні мотиви у професійно-педагогічних обрядах	93
---	----

ЧАСТИНА II

ВИДАТНІ ПОСТАТІ У СВІТОВІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ДУМЦІ І ЇХ СПАДЩИНА

НЕЛЛЯ НИЧКАЛО

Професор Тадеуш Вацлав Новацький – творець педагогіки праці (1913–2011)	103
---	-----

БАРБАРА БАРАНЯК

Сторіччя від дня народження Тадеуша В. Новацького: спроба спогадів про його життя, працю й наукову діяльність	117
---	-----

ЮЛАНТА ВІЛЬШ

- Погляди професора Маріана Мазура на освітні проблеми у контексті
теорії автономних систем 133

ОЛЕНА СЕМЕНОГ

- Цінності учительської праці в рефлексіях Івана Павла II 145

АНАТОЛІЙ КУЗЬМІНСЬКИЙ

- Виховання почуття самодостатності у молодій людини у практиці
і теорії А.С. Макаренка 155

ЧАСТИНА III**ГЛОБАЛІЗАЦІЯ, РИНОК ПРАЦІ І ОСВІТА****НАТАЛІЯ АВШЕНЮК**

- Пріоритетні напрями розвитку транснаціональної вищої освіти
у Великій Британії 169

ОЛЕНА ОГІЄНКО

- Модульно-компетентнісний підхід у професійній освіті:
європейський вимір 179

ВІТАЛІЙ ТРЕТЬКО

- Вплив європейських інтеграційних процесів на професійну підготовку
магістрів міжнародних відносин у Великій Британії 189

НАТАЛІЯ ПАЗЮРА

- Психолого-педагогічні засади функціонування організації,
що навчається 199

ЧАСТИНА IV**ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ ВЧИТЕЛІВ****РИШАРД ПАЖЕЦЬКИЙ**

- Комунікативні компетенції у педагогічному консультуванні 209

БЕАТА ПІТУЛА, ВЕСЛАВА САХЕР

- Професійне функціонування вчителів загальноосвітніх предметів
і музики в основній школі Чеської Республіки і Польщі
(порівняльний аналіз) 221

ЛІДІЯ ХОМИЧ

- Культурологічні засади професійної підготовки майбутнього вчителя 231

ОЛЕКСАНДРА ДУБАСЕНЮК

- Методи професійної підготовки майбутніх учителів як домінантна
складова педагогічної дії 241

ОЛЕНА ОТИЧ

- Засоби розвитку творчої індивідуальності майбутніх педагогів
професійного навчання 251

ЛІЛІЯ СУШЕНЦЕВА

- Професійна мобільність майбутнього педагога професійного
навчання як педагогічний феномен 261

ЛЮДМИЛА МІЛЬТО	
Професійний розвиток особистості майбутнього вчителя	269
ОЛЬГА ЩЕРБАК	
Підготовка педагога професійної школи в Республіці Польща: аналіз досвіду і проблеми	281
ЧАСТИНА V	
СУЧАСНІ ПРОСТОРИ ОСВІТНЬОЇ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ	
БЕАТА ГОФРОН	
Від епохи крейди до ери інтернету (школа й нові інформаційно- комунікаційні технології)	295
ВОЙЦЕХ ВАЛЯТ	
Місце ілюстрацій у шкільних підручниках	309
ГАЛИНА ЯВОРСЬКА	
Професійна самоідентифікація майбутніх фахівців професій соціономічного типу	327
ТОМАШ ПРАЗУЗНЕР	
Асиміляція інформаційних технологій з огляду на освітню дійсність ..	339
ІГОР КАНЬКОВСЬКИЙ	
Модальність сприйняття інформації про фахівця: досвід використання у професійній підготовці	349
МАРІУШ МІШКЄВІЧ	
Соціальна дезадаптація молоді у теоретично-дослідницькій перспективі	359
ВЯЧЕСЛАВ БОРИСОВ, СВІТЛАНА БОРИСОВА	
Актуальні тенденції підготовки вчителів технологій	377
ЛЮБОВ ПОМИТКІНА	
Психологічні особливості самооцінки студентами стратегічних життєвих цілей	385
ЛАРИСА ЛУК'ЯНОВА	
Чинники мотивації навчання дорослої людини	393
ЧАСТИНА VI	
З ІСТОРІЇ ОСВІТИ В ПОЛЬЩІ І В УКРАЇНІ	
КАЗІМЄЖ РЕНДЗІНСЬКИЙ	
Внесок польського шкільного музею у Львові у розвиток культури й освіти в Галичині на початку XX століття	403
МИРОСЛАВ ЛАПОТ	
Парта у галицькій школі на зламі XIX та XX століть (до історії шкільного обладнання у Польщі)	413

OD REDAKCJI

Przekazujemy do rąk Czytelników kolejny tom polsko-ukraińskiego/ukraińsko-polskiego rocznika „Kształcenie zawodowe: pedagogika i psychologia”. Jest to już piętnasty zbiór tekstów przybliżających sprawy teorii i praktyki edukacyjnej w Polsce i na Ukrainie. Podobnie jak w tomach poprzednich, poszczególne opracowania traktują o edukacji postrzeganej w ujęciu wielodyscyplinarnym – m.in. filozoficznym, pedagogicznym, psychologicznym, historycznym. Autorzy podejmują ważne i aktualne zagadnienia głównie współczesnej oświaty, parę artykułów dotyczy także tradycji oświatowej.

Niniejszy tom zamyka piętnastoletni etap wspólnych poczynań polsko-ukraińskich. „Rocznik” stał się swoistym fenomenem międzynarodowej społecznej aktywności wydawniczej, forum wymiany idei i doświadczeń, periodykiem przyczyniającym się do coraz bliższej współpracy środowisk zajmujących się sprawami edukacji w obu krajach. Od kilkunastu lat ukazuje się nakładem Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie – przy redakcyjnym współudziale przedstawicieli Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy. Różne względy (przede wszystkim obiektywne) sprawiają, że dalsze losy periodyku zapewne zostaną rozstrzygnięte w niedługim czasie. W tym jubileuszowym tomie wydaje się uzasadnione podkreślenie dorobku czasopisma i współtworzących je społeczności uczonych. Przypomnienie historii „Rocznika” i skromne podsumowanie dotychczasowej działalności znajduje się w tekście otwierającym tom XV. Wierzymy, że działalność ta znajdzie odpowiednią formę udanej kontynuacji.

Pragniemy podziękować wszystkim Współpracownikom, licznym Autorom i Wydawcy za zaangażowanie i piętnastoletnie współtworzenie „Rocznika”. Niech to wspólne dzieło będzie impulsem do dalszego rozwoju współpracy polskich i ukraińskich środowisk naukowych.